

Nr 235.

Av herr **Westman m. fl.**, *angående riktlinjer för en omläggning av Sveriges handelspolitiska system efter nu rådande handelspolitiska förhållanden.*

Den nu rådande ekonomiska världskrisen har föranlett ett alltmer ökat antal stater att omlägga sin handelspolitik. De åtgärder, som i detta hänseende vidtagits, ha redan visat sig äga en djupt ingripande betydelse för den mellanfolkliga, ekonomiska samfärdseln och därmed även för det ekonomiska livet hos andra folk, vilka velat fasthålla vid förut omfattade handelspolitiska grundsatser. Verkningarna av de mått och steg, som hittills tagits, framträda allt efter som tiden går såsom alltmera betydelsefulla, och snart sagt för varje dag ingå underrättelser om nya beslut fattade i enlighet med de nya riktlinjerna.

Världen står tydligen inför tillämpningen av ett nytt handelspolitiskt system. Detta system kan i korthet kännetecknas därigenom, att de ekonomiskt ledande staterna alltmer framträda som slutna ekonomiska enheter, som ett slags handelskompanier. I allt större utsträckning försvåra de tillträdet till sina marknader för utomstående genom valutaspärr, kontingentering, som ofta förenas med byte av införselmöjlighet för vara mot vara, tullar av olika slag, såsom tilläggstullar mot länder med deprecierad valuta och andra tilläggstullar eller höjda tullar av mer eller mindre provisorisk karaktär o. s. v.

Det är uppenbart, att denna handelspolitiska omsvängning ställer vårt land inför nya handelspolitiska problem. Vårt nu gällande handelspolitiska system har utbildats för helt andra förhållanden och utgår från helt andra teoretiska och praktiska förutsättningar än de som nu föreligga runt omkring oss i världen.

Tydligt är, att det för Sverige är ofrånkomligt att i ett sammanhang upptaga till övervägande frågan, i vad mån och på vad sätt en revision av vår handelspolitik i dess huvuddrag bör vidtagas för att det svenska folkets intressen skola kunna tillbörligen göras gällande och skyddas under det tidsläge, vari vi nu befinna oss. Den översiktliga utredning, som här framhålls såsom nödvändig, bör givetvis ske med samma hastighet, varmed man i utlandet handlägger motsvarande frågor. Utan tvivel ha vi hittills

visat alltför stor långsamhet, när det gällt att anpassa oss efter andra staters handelspolitiska rörelser. Det må vara nog att erinra om den långa tid som i vårt land i många fall sedan gammalt anslås åt utredning av tull- och förberedande handelstraktatsfrågor.

Till följd av den ställning, som vår författning tillerkänner riksdagen med avseende å viktiga moment i det stora handelspolitiska problemet, synes det vara oundgängligen nödvändigt, att den nu sittande riksdagen beredes tillfälle att, innan den åtskiljes, för sitt vidkommande meddela anvisningar om det handelspolitiska system, som för vårt land bör följas under tiden intill dess riksdagen ånyo samlas. Det är givet, att dylika riktlinjer kunna bli endast av provisorisk natur. Både den korta tid, som står till buds för deras fastställande, och den osäkerhet, som råder i världen, gör detta lämpligt och nödvändigt. Tydligt är också, att genom dylika riktlinjer regeringens handlingskraft bör snarare stärkas än försvagas.

Om regeringen måste anses erhålla ökad styrka och större möjlighet att gent emot utlandet göra svenska intressen gällande redan därigenom att riksdagen förklarar sig omfatta de principer, som regeringen söker tillämpa, synes den utredning, som bör föreläggas riksdagen, även böra äsyfta att direkt tilldela regeringen vidgade maktbefogenheter.

1. I detta avseende synes det vara önskvärt och erforderligt, att förslag framlägges om ändrad lydelse av *förordningen den 27 april 1923* angående rätt för Konungen att i visst fall åsätta *särskild tullavgift*, vilken förordning vid 1931 års riksdag förlängts att gälla till utgången av år 1932.

En förordning av dylik art tillkom först år 1911, återupplivades sedan år 1919, varvid den erhöll ändrad lydelse »för att undvika att stadgandet erhöles en med hänsyn till då rådande förhållanden alltför snäv omfattning», och erhöles 1923 sin alltjämt gällande skärpta avfattning på förslag av tull- och traktatkommitténs traktatavdelning, som bland annat förordade, att tilläggstull skulle kunna åläggas till tre gånger tulltaxans belopp i stället för tidigare blott 100 procent, enär detta sistnämnda tillägg »torde vara ett otillräckligt försvarsmedel under tullkrig eller därmed likartad situation, särskilt i betraktande av de motsvarande angrepps- och försvarsmedel, varmed många andra länder äro försedda».

De synpunkter, som sålunda angivits, böra tydligen med hänsyn till de händelser, som på senaste tiden inträffat på det handelspolitiska området, föranleda, att förordningen underkastas förnyad prövning. Därvid torde man böra äsyfta att åstadkomma klara regler därom, att Kungl. Maj:t skall äga använda sin befogenhet att ålägga provisoriska tilläggstullar i så vidsträckt omfattning, att detta kan ske i de fall, då det efter nu rådande förhållanden är erforderligt, och med belopp, som efter nutidens förhållanden äro effektiva. Å andra sidan torde man böra överväga, huruvida icke Kungl. Maj:ts befogenhet skulle kunna begränsas genom att olika marginal för tilläggstullarnas belopp anges för olika slag av varor.

2. Riksdagen synes vidare böra erhålla tillfälle att bedöma, i vilka fall *nu gällande handelsavtal* genom kontrahenternas åtgärder äro att anse som hävda, i vilka fall omständigheter inträffat av beskaffenhet att föranleda, att särskild uppsägningsrätt från svensk sida bör användas, samt i vilka fall förliknings- eller skiljedomsförfarande rörande handelstraktatens tolkning bör påfordras.

3. I fråga om de *nya handelsavtal*, som under den närmaste tiden komma att avslutas, torde det vara lämpligt att riksdagen får tillfälle att överväga och uttala sig om vissa deras huvudgrunder.

Det torde sålunda för att regeringen skall kunna använda sin författningsenliga makt att införa importregleringar under förvissning att äga riksdagens stöd vara nödvändigt, att regeringen i ett principiellt sammanhang inhämtar riksdagens mening om de förutsättningar, under vilka importregleringar böra tillgripas, samt om formen och beskaffenheten av den organisation, som skall upprättas för deras handhavande. Ett dylikt uttalande från riksdagens sida kan inom kort bliva så mycket mera erforderligt, som det är möjligt, att till svenska regeringen från främmande stater, vilka infört kontingenteringssystem, kunna framställas förslag om utbyte av varor under ömsesidig kontingentering. Tydligt är även, att ett dylikt riksdagsuttalande kan befördra ett snabbt avgörande, för den händelse den svenska regeringen kommer i det läge, att den får anledning att på grund av eget initiativ upptaga frågan om införande av kontingentering i större eller mindre utsträckning. I detta sammanhang kan det även vara av betydelse, att få fastslaget, huruvida förut uttalade principiella ståndpunkter rörande förhållandet mellan mestgynnad-nationsgrundsatsen och kontingentering böra vidhållas.

Med stöd av vad vi sålunda anfört få vi vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville till innevarande års riksdag inkomma med utredning och förslag rörande de författningsändringar och åtgärder i övrigt, som kunna vara erforderliga för att, under beaktande av de synpunkter, som ovan anförts, utbilda och anvisa riktlinjer för en omläggning av Sveriges handelspolitiska system efter nu rådande handelspolitiska förhållanden.

Stockholm den 22 januari 1932.

K. G. Westman.

Joh. Johansson, Friggeråker.	L. Tjällgren.	Petrus Nilsson.	C. A. Reuterskiöld.
Oscar Ericson.	Erik von Heland.	Alexander Nilsson.	Anton Pettersson.
Ernst Svenson.	Axel Löfvander.	Fr. Julin.	Per Andersson.
Karl Andersson.	Per Gustafsson.	L. G. Bodin.	And. Henriksson.